

ଚିମ୍ବାଙ୍କା ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଶ୍—

ଏମେହନାହର୍ଷୀ କାଣ୍ଡେ ପ୍ରଥମ ଜଣ୍ମ ମାତ୍ର ଏକବୀରେ ଜୁଲାର୍ହ ଚିମ୍ବାଙ୍କା
ଏ କାଣ୍ଡେ ଆଖିପିଣ କିନ୍ତୁ ଆର୍ହ ଜୀବମାତ୍ର ଆବିଶ୍ଵାରେ ଅନ୍ଧ
ମହାବାଟ୍ରେ ମୂଳ ଝୁବକେ ତିନି କଣ୍ଠରେଣୁ ଝୁବେ ବୁପାନ୍ତକ୍ରି କଟେ
ଦିତେ ଜମନ ବୁଝେଇନ, ବୀରବୁ ଜନି ଚିମ୍ବାଙ୍କାର୍ହ ଏହି କାଣ୍ଡେ
ପ୍ରଥମ ବଳିଶ୍ଵ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଶ ଯିନି ବୁଝିବେ ତୁମ୍ହାରେ ଆପି ଆମରେ ଆଚାର
କଟେ ଦେଇ,

ଚିମ୍ବାଙ୍କା ବୁଗନ୍ତ ମହିମା କିନ୍ତୁ ବୁଗନ୍ତ ପ୍ରେସି ନା,
ବୁନ୍ଦିଗୁଣୀ ବୁମାମାନ ବୀରବୁଦ୍ଧ ଡିଲ୍ଲୀର୍ହ ମାରମଳତେ ବୁଗନ ମହିମା
ଚିମ୍ବାଙ୍କାର୍ହ ତମନ ଡିଲ୍ଲୀର୍ହ ନେଇ, ଚିମ୍ବାଙ୍କାର୍ହ ପଢ଼ିଯ ଏଥାନେ ପ୍ରାଚିତ
ଜାନନ୍ତି ଗତେ, ପ୍ରଦେଶ ଶୁଦ୍ଧିଶବ୍ଦ ହେବୁ ଝୁଲା 'ଲକ୍ଷ୍ମୀକାଳୀ' ଦୁଇ
ଏବେଇନ ତିନି, ଆଧିକୁଳ ବୁଝନ୍ତି ମାତ୍ର ତୁମ୍ହାରେ ଆଚାର,—

“ ହେବଳେ ତାହୁ ମାଆ ହୁତ ମୁଖେ ଝୁଲା,
ହୁତାତି ଦେଖେ ଆଜେ ପୁନ୍ଥ ହୃଦକାନେ,,
ବୁନ୍ଦ ବେଳେ ମାତ୍ର ପୁନ୍ଥ ବୁନ୍ଦିବୁଦ୍ଧ ବୁନ୍ଦ!—
କୁଞ୍ଚ ବୁନ୍ଦ ବୁନ୍ଦ ଆବ ହୁଲା ନିର୍ବିନ୍ଦି,,”

ମହାଶ୍ରୀର ମନିପୁର ବୁଜୁନ୍ଦିତି କାହିମାତି ଚିମ୍ବାଙ୍କାର୍ହ କଥାଆଜୁ
ସେହି ବୀରବୁଦ୍ଧ ଦ୍ୱାରା ଏଥାନେ ଆଜାମିତ ହତ ପାରେ, ଏହି ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଶ୍
ମୁଦ୍ରିଦୂତ୍ତ ଦ୍ୱାରା ବଳମନଟ ସ୍ଵର୍ଗି, ମାତ୍ରବେଳେ ମହିମାମ ପ୍ରଦାନ ଚିମ୍ବାଙ୍କା
ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଶ୍ - ରକ୍ଷିତେ ଯେମନ ଦ୍ଵିତୀୟ, ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଵିତୀୟ ତମନି ତେଜପୂର,
ଚିମ୍ବାଙ୍କାର୍ହ ଦେହ ଆର୍ହ ଆପ୍ତଶବ୍ଦିନ, ପୁନ୍ଥ କୋବେଳୁ ଦ୍ଵିତୀୟ ଆଶାତ
କାହିଁଏ ତୁମ ବୁନ୍ଦ ଦ୍ଵିତୀୟ କାହାର କାତଳେ ପୁନ୍ଥରାନ ବନଲାତିଶ୍ୟ
- ମାତ୍ର କାଣ ବୁନ୍ଦ ଉପେଇନ ତିନି, ବୁଗନ୍ତ ଉପୁ ପୁନ୍ଦ୍ରେ ଆହୁ ଆପନ
କଟେ ଚିମ୍ବାଙ୍କା ଦିଲାନ ନିର୍ବିନ୍ଦି, କିନ୍ତୁ ପୁନ୍ଦ୍ରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତମାତ୍ରର୍ହ
ଆପନ ତୁମ୍ହାର ଦେଇ ନିର୍ବିନ୍ଦି ଗମ୍ଭୀର, ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଵିତୀୟ ବୁଗନ୍ତ

ଏହା ଏହା ତିନି ଅନ୍ତିମାଙ୍ଗ ନିଯମ ଉପରେ ବୁଝେଇଲା, ଫୁଲକୋଟେ
ନିଧାରଣ ଆସାନ୍ତ ଚିନ୍ହିତାଟି ମନ୍ଦିରଜିଲେ କୌପିଶ୍ଟ ଦ୍ଵିତୀୟ,
ଫଳ ଲୋହଲକ୍ଷ୍ମୀ ଉପରି ଆଖିଲାଚ, ବାଜରପୁର ମେନ ଚଳା ନିଯମାଚ
ଲାଖନ ବଜାର ମେନ କୋବେଠ ଏହା କାହାର ପ୍ରକଳ୍ପ ବାଜରାଦୟ
ଏହିସେ ଉପରିଭେଟ ବୁଝେଇଲା ତିନି, ବିଜୁପୂର୍ବେ ଜେ ଓସି ଦ୍ଵିତୀୟକୁ
ଅନୁଷ୍ଠାନିକ୍ଷେତ୍ର ବାଜରାଦୟ ଅଳଲୁବ ମାତ୍ର ଥିଲେ ମୁହଁତ ମୁହଁତ ଥାଏ,
ସାଧାରଣୀୟ ଚିନ୍ହିତାଟି କୁଟୁମ୍ବ ଅମ୍ବାରୀ ବୁଝେ ମୁହଁମାନ ଥିଲେ ପଡ଼େ,
ମାନ୍ଦାରୁଣୀୟ ମାତ୍ର ଚିନ୍ହିତା ଛନ୍ଦାଲିଲାନ, ଏହା ମେ ଫୁଲକେ
ତିନି ବୁଝାଏ ଏହା ବୁଝେଇଲା ବୁଝନାତେଜାଏ ଜାନ୍ଯ—ଏହା ଫୁଲକେ
କୁଟୁମ୍ବ ବୁଝେ ତିନି ଅନୁମାଙ୍ଗ ଜାଲାତେ ଫୁଲ ବଜେନାନି,—

“ଦୁଇ ସିନ ବୁଝନ ବୁଝିମି; ଏହି
ବୁଝନାଲକ୍ଷ୍ୟଃ କହ, କେମାନ ବୈଶେଷ,
ଏହାଲିଲି ଆମି, ବୁଝା, ଆମାହ ମେ ବିନେ?”

ବୁଝନ ଚିନ୍ହିତାକେ ବୋଲାଇପାରୁ କେମିତି ବୁଝଲାନ ନିଜକେ ଫୁଲକେ
ଦୋଷି ବୁଝିଲେ ଚିନ୍ହିତ କହୁ ଏହା ଚିନ୍ହିତାକେ ଜାଲାଲାନ ତୁମେ
ଫୁଲ ଦକ୍ଷପ୍ରେମିକି; ଦେକୁଠ କୁଟୁମ୍ବ ବିନାକ ବୁଝି ମିଥ୍ରେ ମେ ଜୀବ
ଦ୍ଵିତୀୟ, ଅଭେଦ ବୁଝନ୍ତେ ମାତ୍ର ବୁଝାଗାତୁମି;

ବିନ୍ତୁ ଚିନ୍ହିତାଟ କୋତ ମାତ୍ର ଜାନ୍ମା ପାହନି, ବେଳା ଏହୁଙ୍କ
ଦେକୁଠକୁ ଯାଏ ନାହିଁ ଏ ଡେବ ଆଲ ଯାଏ, ବାମଚକ୍ରର ବିକଟ୍ରେ ଏହୁଙ୍କର
ଜାନ୍ଯ ତିନି ବୁଝନାକେହି ହାମି ବଜେଇଲା, କ୍ଷେତ୍ରବିଶ୍ୱାସ ଜାନିବୁଝେଇଲା
ଲାଖାୟ ଏହା ବୁଝନାକେ ଉପର ଆଶିଷାଟ ପ୍ରତିକ୍ଷାଟ ଉଚ୍ଚ କ୍ଷେତ୍ର ନିଯମ ବୁଝନାକ୍ରମ
ଲାଖାୟି ଆଶିଷାନ ବଜେନାନି, ଏହାଟ ବୁଝା ମାତ୍ରମ ମାତ୍ର, ତୁମୁ
ଥାମାତ କୁଟୁମ୍ବ ଆଶିଷାନି, ତାର ନାଜକ୍ରିୟ ହଣି ଆମାତ ପଞ୍ଚ ଆଶାତ ହୁଲ
ମେଳନ ଫଳ ଗର୍ଜନ କହୁ ଓହେ ହୁଲ ବାମଚକ୍ର, ଆଜ ମେଜାହେହ
କ୍ଷେତ୍ରବିଶ୍ୱାସ ହୁଏ ଉପର ଆଶାଟ, ଫୁଲକୁ ସାହୁ ହକ୍କେ ପାଲେହ ପଢାଇଯାଇ,

ମୋର ବ୍ୟାବନ ଦୁଃଖୀ-ହୁ ତୋ ପାଲୀ, ଚିନ୍ମୁଳା ବ୍ୟାବନେ ପାପକେ
ଚିନ୍ମୟେ ଚିମ୍ବେ ତୁମେହୁ ଏହି ବିପର୍ମହ୍ନେଷ ଦାନ ତୁମେ ଅଛିଯୁତ
ବର୍ଣ୍ଣନ —

“ଶ୍ଵାସ ଲାଗ, ନିଜ ବର୍ଣ୍ଣନା,

ମାଜାଲେ ବ୍ୟାବନୁକୁଳ ମାଜିଲା ଆପନି”

ଚିନ୍ମୁଳା ହୁହିଛି ମାନ୍ଦାଦିଶୁଠ ମାତା ପ୍ରଜାପିତା ନୟ, ଦୂରେ
ଜୟାଳ ମାମଧେଷ ହୁତୁ ତୁମେ ନିଜ ଧ୍ୱନିକୋବେଳେ ଜମୁତୁଳ ନୟ,
ତାହୁ ତିନି ବର୍ଣ୍ଣନା ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତେ ନିଜେଥିବୁ ଦୂର ବଳ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘ ବାହେ
ମାନ୍ଦାଦିଶୁଠ ମାତା ଅଗର୍ବେଳେ ଆପନ ବର୍ଣ୍ଣନ ପାତେନି, ଅଧିକାର
ଧ୍ୱନିରେହୁ ଆବେଦ ଚିନ୍ମୁଳା ଚାହିଁରେ ମାର୍ତ୍ତିମେ ବୁଢ଼ ମାର୍ତ୍ତିମୀ
ହଳେ ପ୍ରେକ୍ଷିତ ହଥୀରେ, ତାହୁ ଚିନ୍ମୁଳାପୁ ଏବାବେ ଶ୍ରଦ୍ଧିତ
ଆରିଯେତ ଆହ ତୁମେ ବନ୍ଧୁ ବନ୍ଧୁ ଓ ଆଚ୍ୟନ ବ୍ୟାବନେ ପାପ
ଅନ୍ତରେ ଏକନିକେ ପାଠର ସଚେତ ହମ୍ମେନ୍ଦ୍ର, ଆଲାଦିଲେ ଏହି
ଚାହିଁ ହୁବିଜୁନ ଅନ୍ଧୀକୃତ — ‘ଗାଈ ମା ବୁଝୁରେ ଅଜି
‘ମହାଶାତ’ — ଅମାଲ ହତେ ଦୂର ନି — ବେଳା କୁରୁରୁ ତୁମେ
ବଣାଯାଇ ପାଞ୍ଚପର୍ବତ ହଥେ ଗୁମ୍ଫାରେ,

ବ୍ୟାବାନ ଚାରିତ୍ରି :

ମେଘଲାଦୁର୍ବଳ ବଣଶୈର୍ପ ପରୀନ ଚାରିତ୍ରି ବ୍ୟାବାନ ନ ମେଘଲାଦୁ ଏ ନିଷ୍ଠା
ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ମାଟ୍ରେ ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟାବାନରେ, ଲକ୍ଷ୍ମୀକୃତ ବ୍ୟାବାନରେ ଚାରିତ୍ରି ବନ୍ଧିଜାମ୍ବାଦୁ
ଅଭିମଳନ ଘଟଇଥିବା ଏବଂ ଯାହାରେ ଚାରିତ୍ରି ମେଘଲାଦୁ ଆଜନଲେ ଏବିବୁର୍ବିହି
ମାନନ୍ଦବ୍ୟାବାନ — ଯାହାରେ ବର୍ଷ ବାହୁତ ଲୁହିସ୍ତନ୍ତୁଳ୍ପତ୍ର ବଳମ ଅନେକ କଷ୍ଟ
ହେବିଥିବା, ବିନ୍ଦୁ ସମ୍ମାନ 'ମେଘଲାଦୁର୍ବଳ ବଣଶୈର୍ପ' ଏ ପ୍ରସର୍ତ୍ତ୍ତୁ— ବିଚାର
ଗୁଁ, କୁର୍ବିମାନ୍ତ୍ର ଅଭିମଳନ ଅଭିମଳନ ପିତା ଲକ୍ଷ୍ମୀକୃତ ବ୍ୟାବାନରେ କୁର୍ବିହି
ବନ୍ଧିଜାମ୍ବାଦୁ ତାହିଁ ଏହାନେ ଆଲୋଚିତରୁ ବିଷୟ ।

ଅଭିମଳନ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୃତ ବ୍ୟାବାନରେ ଯେଉଁବେ ଆଂକା ବ୍ୟାବାନରେ ତାତେ
ତୁମ୍ଭୁ ବ୍ୟାଜକଣ୍ଠୀ ଆତୁମ୍ଭୁ ତଥା ଏକାର୍ଥୀ ଏବଂ କାନ୍ତିଜାମାର୍ଥୀ ଆଜଳନ୍ତ୍ଯୀ,
ତୁମ୍ଭୁ ବ୍ୟାଜକଣ୍ଠୀ 'ଦୂରେ ଦୂରେ ଦୂରେ', ଯୁଗଟିକେ ଗାନ୍ଧିତ ନାନ ବର୍ଣ୍ଣିତ ମାନମ୍ଭୀ
ଦୂରେରେ ଉପର ବ୍ୟାଜକଣ୍ଠୀ ହେବାନାଦୁ, କେବେ ଦୂର ଖେଳେ ଦୂରାଦୁ ଲାଲ
ବୁନ୍ଦୁ ଅନନ୍ଦାନ୍ତୁତୁ କାଳୁଣ୍ଡ, ଯେବାନାବେ ପୂଜାଧାରେ, ଲୋଳେ ପ୍ରଦ୍ରବ୍ୟରେ
ଅନ୍ତର୍ଭିତ ଲାତା, ଲକ୍ଷ୍ମୀକୃତ ବଜେ ଆଚନ କେବେ ଅନ୍ତର୍ଭିତେ ମହିମାନ
ଆମୁର୍ଦୁ ପରତିବେ, ମତ ଡକ୍ଟର ହୁଏ— ମ୍ୟାନାଜନେ, ବ୍ୟାଜାଦୁ କୁର୍ବି ବ୍ୟାଜକଣ୍ଠୀ
ଏକାର୍ଥୀର ନେହି ବ୍ୟାବାନରେ ବିଚିତ୍ର ଜୋନ୍ଦିର୍ଯ୍ୟରୁ କୁର୍ବି ପୁଲ ସମ୍ପଦି, ତୁମ୍ଭୁ
ଚକ୍ର ବିବେ ବ୍ୟାବାନରେ ଯେ ଦୁର୍ଧର୍ବ ତୁମ୍ଭୁ ବ୍ୟାବାନରେ ତଳାମ୍ଭୁ ଏକମାନ୍ତ୍ର
ବ୍ୟାବାନରେ ମନୁ ପଢୁ, ଯେ ଏକଜନ ବାନ୍ଧିଜାମ୍ବା ତୁମ୍ଭୁ ପାଦା ନିଷ୍ଠା
ହାତୁଣ୍ଡ କରୁଛେ ତୁମ୍ଭୁ ବ୍ୟାବାନରେ ତଳା ନେହି, ଆଶାଦୁ ଏହି

କୁଟୁମ୍ବ ମୁଖ୍ୟୀଙ୍କ ପାଇଁ ଡିଶନ୍ୟୁରୁ ଅନାଳେ ହାତେ ହରଣ ଦ୍ୱାରା
ବାଣ ବୁଜାଏ ପରେ ଅଲ୍ଲାଗୁଡ଼ ହାତେ ଉପଚିହ୍ନ ରତ୍ନବ୍ଲୀକୋରିକୁ
ଶାଖରେ ବୁଜିବାରେ ଏହି ବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକାଶ ହାତେ ବରପିରୁ ରତ୍ନବ୍ଲୀରେ ଏହି
ସୂଚ୍କ କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା, ମୋହିତଲାଲ ମୁଖ୍ୟୀଙ୍କ ଏ ବ୍ୟାପକର୍ତ୍ତା କଥିବି
ଆମର୍ତ୍ତମ୍ଭନ୍ଦିନ' ଏକାଏ ଜାନିଯାଇଲିଲା ମେ 'ମେଘନାର୍ଥ ବାଣ' ପଢ଼ି
କଲେ ବାଲ୍ମୀକିରୁ ବୁଜାଏ ବାଥା ଫୁଲରେ ରାତେ,

'ମେଘନାର୍ଥ ବାଣ' ପଢ଼ି ବୁଜାଏ କୁଟୁମ୍ବକାର୍ଯ୍ୟରୁ ବିପୁଳ, ବିପୁଳ,
ବୁଜାଏ ଜଳ, ପକ୍ଷିବୁଜଳ, ପ୍ରଜାବୁଜଳ, ମୁଖାବୁଜଳ, ପୁଣ୍ୟ ଏକାକୀର୍ଣ୍ଣ
ଏବାକଳ ଆମର୍ତ୍ତମ୍ଭନ୍ଦିନ ବୁଜାଏ ମେ ଜବ କୁଣ୍ଠ ଶାକ ପ୍ରଥୋଜନ ବୁଜାଏ
ଚଢ଼ିବେ ଅ ତୁମ୍ଭ ସର୍ବତ୍ର ବୁଝେଇ, 'ମେଘନାର୍ଥ ବାଣ' ଏ ପ୍ରଥମ
ଅର୍ଜେ ବୁଜାଏ ଚଢ଼ିବୁ ଏହି ସବେ ବେଳିକ୍ଷେତ୍ରରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ପାଞ୍ଚିଯ
ମେଲେ,

ପ୍ରଥମ ଅର୍ଜେ କୁଟୁମ୍ବ ବୁଜାଏ ତୁମ୍ଭ ଅମରପାତ୍ର ବୁଜାଯାଇଯାଇ
ଜାନତେ ପାବୁଲେନ ତୁମ୍ଭ ପିତ୍ତୁ ପୁନ୍ଦର, ବିପୁଳକୁ ନିର୍ବିନ ସ୍ଵାଧୀନ,
ଏହି ସ୍ଵାଧୀନ କୋଣାରୁ ଆମେ ଆମେହି ତିନି ପ୍ରକଳ୍ପ କେତେ ପଢ଼ନ,
ମେ ବୁଜାଏ କୁଟୁମ୍ବ କ୍ରେଟ୍ କୁଟୁମ୍ବ ପ୍ରକଳ୍ପିତ - ଦେହ ବୁଜାଏ
ଏହି ହାତୁତକ ପ୍ରବାହ ଜର୍ଜେ- ପ୍ରଭା ମୃତ ତୁମ୍ଭ ପିତ୍ତୁ କୁଟୁମ୍ବକେ ଏହିଏହି
ଏହି କିମ୍ବା ଏହି, ଅବଶ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ମୀଭୁବନ, ବିପୁଳ, ତାହିଁ ମାତ୍ର ବୁଜାଏ
ଅମାନ୍ଯ କାଳ ଆମ୍ବଳ ବାଣ କ୍ରୁଣ୍ଣ ନିଜେକେ ଜାନାଲେ ନିଯୁକ୍ତରେ
ଏହି କ୍ରୁଣ୍ଣରେ ବାଣ ଜାନତେ କ୍ରୁଣ୍ଣରେ କ୍ରୁଣ୍ଣରେ ଏହି କ୍ରୁଣ୍ଣରେ
ବିଷ୍ଵବିନ୍ଦୁ - ବିପୁଳକୁ ଶୁଣୁ ଏବଂ ତୁମ୍ଭ ହୁତୁକୁ ହାଲି, ବାନ୍ଧବକ୍ଷେତ୍ର
କ୍ଷେତ୍ର ଯେବେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବାଣ ବିପୁଳ କୁଣ୍ଠ ମାଣ ଗିଯାଇଲେ ତା କ୍ରୁଣ୍ଣ
ବୁଜାଏ ଯାମାର୍ବ ବିପୁଳ ମତ ଉଲ୍ଲାସ ପ୍ରବଗକ କ୍ରୁଣ୍ଣରେ ଏବଂ ଏହି
ଅଜାନକିମ୍ବ ମୁକୁତ୍ତୁ ପାଦିକର୍ମ ବନ୍ଦତେ,

ପ୍ରଜାନାଳୀର ମୁକୁତ୍ତୁ ହୁକୁତ୍ତୁ ହୁକୁତ୍ତୁ ଏବଂ ହୁକୁତ୍ତୁ
ଅନ୍ତରେ କୁଟୁମ୍ବର ଉପରୁ କୁଟୁମ୍ବ ଦେହେ ଆଚିମାନୀ କୁଟୁମ୍ବ କୁଟୁମ୍ବ
ଦ୍ୱାରା ନାଲେ ବୁଜାଏ କୁଟୁମ୍ବ କୁଟୁମ୍ବ ବଜୁଦେନ ଏବଂ ଏହି
ଜାନାଲେ ଅର୍ଥାତ୍ ବିଧିକେ ଏହି ନିଜେକେ ମୁକୁତ୍ତୁ ବଜୁଦେନ ଜାନାଲେ

অনুষ্ঠে ক্ষয়েছেন, অতঃপুর তিনি জানিয়ে দ্বিতীয়েন পুনর্দ্বিন
প্রাতে তিনি নিজে থেকে মাবেন সুধা ধৈর্য থেকে,—

‘স্বাবণ্য অব্যাহ বাহু কে আজি?’

বাবণ্য অব্যাহ একে বাহু সাথে সাথে বৃত্তবৃত্ত ক্ষেত্র
চিকিৎসা সম্ভবে প্রক্ষেপ কর্তৃত তাঁর বাহু জানতে চান যে
তাঁর গাঢ়ি কিন বুবণ খেমায় বহুবারি নিয়োপলু হেঁধেছেন,
বাবণ্য চিকিৎসাবে জালান যে তিনি এক বৃত্তান্ত মানুষ—
কেবল মাস প্রতিশূলি— সুতুগাঁও তাঁকে প্রতিশূলি দেওয়া জাঁচি
নয়, অচার্জ তাঁর প্রতি দেখেও অন্মানত আচার্জ জল মুকুল্লে প্রাণ
দ্বিতীয়ে, বেঁচে মাত্র দ্বিগুণাদে সে, বুবণের এই উচ্চিত
বীরবিমোচি প্রতি তাঁর অঙ্ক, দেখেও প্রতি আলোগদা প্রবৃত্তি
প্রবৃত্তি, কিন্তু চিকিৎসা তাঁকে পুরুষীবুবণে জল দোষী অব্যাহ
বহু মধ্যে লক্ষ্য কৃত্যে দৃশ্য দৃশ্য তাঁর উপর মাপিয়ে দিয়ে
গেলেন তখন বুবণ অসহায়ভাবে ঝুঁকি বসে অবেশেন, চিকিৎসা
চলে মাগৃহ পুরুষ শাশু আশুজন কার্য ঝুঁকি ক্ষেত্রে,

বুবণের চক্ষিতে প্রবৃত্ত সান্ধু প্রত্যক্ষে আগৃহ কৃতি
প্রথম সংগৃহ কৈস প্রান্তে মধ্যে মধ্যে ক্ষেত্রে উজেন্দ্ৰে
সেলাপতি বীরবু বাসন নিয়ে, অবক্ষ জাঁচিবারি স্যোক্ষে বুবণে
পুরোষ্য উপরিকৃত বাবু বুবু আমাদ্বু চোকে পঞ্চ, যেমন সুমন্দুলে
আলুবু প্রবল কচ্ছলা দীতি হৃষ্টে বুবু কুচ্ছলাব বাহু জানতে
চেম্বেনে দুব বগুন বৈ? মুচ্ছলা জানিয়েছেন বুবণের সেলুণ হৃষ্টে
জল প্রকৃত ইচ্ছে, সুতুগাঁও মৌঁ সেলুণে পদ্মে উম্মত্য লক্ষ্য
এমনবিবি সুমন্দুল প্রক্ষেপিত তাঁর বীরবু কোর্য্যে উলল
চুক্ষুমা শুম না।

অংগো হৃষ্টে পিতৃবু বাহু একে ক্ষেত্রে সেলাপতি হৃষ্ট
বাসন কুক্ষু ক্ষেত্রেন, এ রূপ পুরোষ্যিতে বুবণে দ্বিগৃহে

ମନାତେବେଳେ ପଢିଥିଲେ, ଏଥାନେ ତୁ ହଜମେ ପିତ୍ରଜତୀ ଓ
କାସବଜୁଗାର ଦ୍ଵାରା ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଣଟ,

ରୁତେପୁର୍ବ ଶୁଣନ ଚଢିଲେଣେ ମୁହଁରୁ ପଢିଥିଲେ ଆମାଦେବୁ ଗୋଟିଏ
ଏବେଳେ ତାତେ ବୁବନେଥୁ କାସବ ସଙ୍କାର ଦ୍ଵାରା କ୍ଷମିତି, ତାବେ ବୁବନେଥୁ
ହୁଅଥେ ଧେଣୁ କ୍ଷାନେ ବୁବନେଥୁ କେନାଲେରେ ତୁ ପିତ୍ରଜତୀ ପଢିଥିଲୁ
ଦୂଲେ ବିଦେଶେ, ମେଘନାର ଅଧିନ ବୁବନେଥୁ ବଳଦେବମାଟିଲୁ ବିଦ୍ରହୁ
ଯାଇଁ ମାଣୁ ଆମାଦ୍ରା ବୁବନେଥୁ ବଳଦେବ ଆଣୁ ଦେଖି ମାନୁ
ବୁବନେଥୁ ତାବେ ବାଣି ଦିଛେନ - ବେଳେ ତିନି ନିରିତ ହୁଏ
ଶିଥୁରେଦେନ ମେ ବିରିତା ତୁ ପ୍ରତି ବିଦୃପ, ତିନି ଅଣ ପାଞ୍ଚ ଏ
ଯାକୁ ଜୁମ କ୍ଷମିତି, ତୁ ଏହି କ୍ଷମିତି ନିରିତାରେ
ଅତ୍ୟ ସେ କାମ ହେଲାତେ ତିନି ମୁହଁରୁ ଦିଲେ ବଳଦେବ, —

“ ତା ନ ହୁଲେ ମୁହଁରୁ ବି ବଳଦେବ
କ୍ଷମିତି ଅମ ଆହ ବୁବନେଥୁ ମମ
ଅବଳେ ଆମାଦ୍ରା ଦୋଷ, ଆହ ବୁବନେଥୁ
ବୁବନେଥୁ ମାନୁବୁବନେଥୁନୁ, ”

ବୁବନେଥୁ ବୁବନେଥୁ ଜାଲୀରିବଳ କାହିଁ ଜମାରେ ବିଦୁଟି ନିରିତ
ହୁଏ ପଡ଼େଇଲ, ବୁବନେଥୁ କିମ୍ବା ଯାହା ହାତେ କିମ୍ବା ଜାଲ ପେଇ,
ମେ ମଧ୍ୟ ଶିଥୁରେ ଆଣୁ ହେବେ ଉଚ୍ଚ - ସେ ମେ ଆଣୁ ମାନୁବୁ
ନୁ, ମାନୁବୁ ନୁ, - ଏ ଆପାବେ ବୁବନେଥୁ ନିରିତ, ତିନି ବଳଦେବ —

“ ବେଳେ କାନେଦେ ପୁରୁ ଆମେ କିମ୍ବା ଜାଲେ
କେ ବେଳେ କୁନେଦେ ଲୋକ ମୁହଁ ମୁନୁ ବୁବନେଥୁ, ”

କିନ୍ତୁ ମେଘନାର ବୁବନେଥୁ ଏ ଜବ ବୁବନେଥୁ ବର୍ଣ୍ଣପାତ୍ର ହୁଏନାନି,
ତିନି ବୁବନେଥୁ, ତିନି ଅଞ୍ଜିତ ପାସବ, ତିନି ହଞ୍ଜିଜାମା ବୁବନେଥୁ
ହୁଏ, ତିନି ହଞ୍ଜିନ ନିରିତ ବଳଦେବ କେନ୍ଦ୍ରାଚୁଣୁ ମାତା ତିନି
ମୁଖ୍ୟ ଚେମେଦେନ ଏବୁ ଏବୁ ବୁବନେଥୁ ଅଞ୍ଜିବାନ, ଡେଲୁ କଟେ
ବୁବନେଥୁ ଜାଣ ପୁଣିବୀନ୍ତୁ ଦୁର୍ଭିତ୍ତି ଦେବେ - ହାତେ ବୀଚୁ ଆହ
ଅଞ୍ଜିବାନ ବୁବନେଥୁ ନ ପାଇ,

କିନ୍ତୁ ବୁବନେଥୁ ଜାନେ ମେଘନାର ତୁ ବଠକୁ କେମେ

ଅଧିପ, ତାରୁ ତିନି ଠାକେ ନିଜିମ୍ବୁ ହେତେ ଦ୍ଵିତୀୟ ପାଠେଣ ଲା, ଓ ଏହି
ଆଶାଳା ସଙ୍ଗାନ ତିଲେ ତିଲେ କୁଣ୍ଡିମ୍ବୁ ଶିଖିଛେ, ଏହି ପରିଚିତିମ୍ବୁ
ବୁଝାନ ମେଘନାଥଙ୍କେ ଅଛି ପାଠୀତ, ଦ୍ଵିତୀୟାଂଶୁ, ଏଥାନେ ବୁବନ୍ଦେଶ୍ୱର
ପିତୃହନ୍ତମ୍ବୁ ପାଠୀମ୍ବୁ କୁଣ୍ଡିମ୍ବୁ, କିନ୍ତୁ ଯହିନ ଦେଖେବରଥା ଏହି
ମେଘନାଦ୍ରେ ଅନିବନ୍ଧୁ ଅନୁଗୋଧେ ବୁଝାନ ଠାକେ କେନାପତି ପାଠୀବୁନ
ବୁବନ୍ଦେଶ୍ୱର, ତହିନ ବୁବନ୍ଦେଶ୍ୱର ମଧ୍ୟେ କାଜଳକୁଞ୍ଚାରୁ ପାଠୀମ୍ବୁ ଆବଶ୍ୟକ
ପ୍ରାଣିଲୁ ପାରୁ,

‘ମେଘନାଥର୍ବର୍ଷ ବଣତ୍ରେ’ପୁ ପ୍ରେମମ ସତ୍ୟବୁନ ଚଢ଼ିଲେ ପିତୃହନ୍ତମ୍ବୁ
ଓ କାଜଳକୁଞ୍ଚାରୁ କୁଞ୍ଚାରୁ ଅନ୍ଧିତ ଅନ୍ଧିତ କିନ୍ତୁ କୋଷ ପରିଣ୍ଟି
ବୁବନ୍ଦେଶ୍ୱର କାଜଳକୁଞ୍ଚାରୁ କୁଞ୍ଚାରୁ କୁଞ୍ଚାରୁ, କୁଣ୍ଡକେ ଶୁଦ୍ଧ ପାଠୀତ
ଦ୍ଵିତୀୟମ୍ବୁ ବୁଝାନ ପ୍ରେମମ ଅବିଧିନ ମାନୁଷେଣ ମାତା ଅଜନ୍ମତ
ଦୋଧିତାରେଣ, କିନ୍ତୁ କୋଷ ତାକେ ଏବର୍ଣ୍ଣଟେ ଦୋଷ୍ଟ ଫେଲେ ଦ୍ଵିତୀୟମ୍ବୁ
ପ୍ରତ୍ୟମୀତିହନ୍ତି ପରିବର୍ତ୍ତ ପଦଭ୍ୟର ଅମ୍ବାଳେ ଦୂଢ଼ ମାମତ ପରାମର୍ଶ
କରେବେଳ,